

Kontroverze okolo Davida Wilkersona

Aleš Franc, březen, 2012

Úvod

V této práci bych se rád zamyslel nad komplementaritou lidské slabosti ve vztahu k uplatňování Boží moci skrze lidskou poníženost. Tento paradox, akcentující aspekt Boží intervence ve prospěch stvoření, bych se nejprve pokusil nastínit z pohledu Nového Zákona a ve vztahu k pohledu sekulární psychologie. Rovněž bych se rád pokusil načrtnout jedinečnost tohoto vzájemného vztahu v diakonické službě skrze křesťanskou organizaci Teen Challenge, nabízejí pomoc v překonání lékových a drogových závislostí.

Možná, poněkud neorganicky, jsem popis principů této diakonické služby rozšířil i o osobní svědectví z krátkého setkání s jejím zakladatelem. Uvědomuji si, že tento popis se vymyká stylistice celého pojednání, ale považoval jsem za podstatné ho sem umístit. Samo setkání, které z polohy velkého obdivu a respektu, nakonec vyústilo i do určitého zklamání z nereálných očekávání v dílo člověka, se mi totiž zdálo dostatečně výstižným aspektem k podtržení samotné dialektiky vztahu lidské slabosti a Boží moci. Bůh si sice používá hliněné nádoby, ale tyto nádoby nadále zůstávají nádobami hliněnými, poddaným lidským bídám.

1. Slabost a moc

1.1 Biblický pohled

V Novém Zákoně pojmu slabost obvykle odpovídá pojem *asthémés* (slabý) a často se vztahuje ke slabosti celého člověka. Novotný rozeznává celkem několik poloh pro použití tohoto substantiva¹. Uvedme si zde čtyři úhly pohledu:

- 1) lidská slabost ve smyslu tělesné, resp. psychické v porovnání s jiným subjektem. Například žena je slabší než muž (1 Pt 3,7) a Pavlovy listy jsou mocnější, než jeho fyzický projev (1 K 2,3 a 2 K 10,10);
- 2) jindy jde o mdlobu lidského těla ve smyslu mravním a náboženském, které je v důsledku přebývání v těle vystaven každý křesťan (1 K 15,43 vs Ř 8,26). Této slabosti resp. mdlobě byl poddán i Kristus (Ř 1,4);
- 3) další polohou je dle stejného autora slabost ve smyslu nedostatečně vyvinuté víry (Ř 14, 1; 15,1; 1 K 8, 7-9 a 1 T, 5,14) a
- 4) poslední polohou je slabost vztahující se k hříšnosti (Ř 5,6-8).

V pohledu našeho kontextu stojí v úvahu zejména první poloha tohoto významu, která je, řečeno slovy Barthovými, v dialektickém protikladu k Boží moci. Thompson si všímá, že substantivu v řečtině odpovídají dvě slova: *dynamis* a *exúsia*. Zatímco slovo *exúsia* můžeme chápat jako oprávnění, autoritu - která se obvykle vztahuje k moci propůjčené konkrétnímu, do daného úřadu, či k poslání povolnému člověku - *dynamis* značí schopnost (2 K 8,3), sílu (Ef 3,16), dobrý skutek (Sk 2,22), či mocný duch (Ř 8,38) jako takový². Obě pojetí moci jsou v napětí resp. protikladu s lidskou slabostí. Potvrzuje to i Novotný, který rovněž v této souvislosti nalézá „moc Ducha“ jako protiklad „mdloby těla“, které se Duch sám ujímá (Ř, 8,26). Lidská bezmocnost se tak může stát půdou ke zjevení Boží moci na zemi (2 K 12,9), neboť Bůh vyvoluje právě ty mdlé, aby zahanbil to, co je silné (1 K 1,25)³.

Zdá se, že právě lidská slabost je proto příležitostí, nebo snad i nezbytnou podmínkou (i když ne jistě *sine qua non*) k demonstraci Boží moci. Svědčí o tom i Jan, když tlumočí Kristova slova církvím v malé Asii.

¹ NOVOTNÝ, A.: Biblický slovník, s. 409

² THOMPSON, J. A. In DOUGLAS, J. D. a kol. Nový Biblický slovník, s. 624-625

³ NOVOTNÝ, A.: Biblický slovník, s. 409

„Aj, postavil jsem před tebou dveře otevřené, a žádnýť jich nemůže zavřítí. Nebo máš ač nevelikou moc, a ostříhal jsi slova mého, a nezapřels jména mého. „ Aj, dávámť některé z sběři satanovy, kteříž se praví býti Židé, a nejsou, ale klamají. Aj, pravím, způsobím to, žeť přijdou a budou se klaněti před nohama tvýma, a poznajíť, že jsem já tě miloval.“ (Zj 3,8-9)

1.2 Sekulární pohled

Pokud ovšem vedle sebe postavíme slabost a moc z hlediska sekulární lidské antropologie, či sociologie, mohli bychom konstatovat, že jde o oxymóron. Je to ostatně logické, protože v tomto systému náhledů a postulátů není pro Boží moc místo. Slabost a moc u člověka se pak v paralelním působení vylučuje. Ovšem není tomu vždy, stačí změnit úhel pohledu. Troufnu si říci, že ani ve světské psychologii proto nejde o absolutní konstatování, i když psychologie lidskou slabost obecně jako negativum chápe⁴.

Lidská slabost, i když často málo přiznávaná, paradoxně staví člověku do polohy blízké druhým lidem. Ztotožnění se, resp. promítnutí se do lidské slabosti může mít i terapeutický užitek. Můžeme to například vidět v literatuře, kde se čtenáři často ztotožňují nejen se slabostmi, ale občas i s vyloženě negativními rysy románových hrdinů. Markantně to bylo vidět v díle nedávno zesnulého spisovatele Josefa Škvoreckého, jehož v pravdě existenciální román Zbabělci získal řadu sympatizantů, kteří v měšťáctví a často zbabělosti obyvatel post-protektorátního Česka se mohli ztotožnit se svými hrdiny. Odhalená lidská slabost (i když jistě ne voyerismus) proto vzbuzuje sympatie, soucit a empatie, hodnoty dnes často vzácné a opomíjené.

V křesťanské literatuře to pak byl Bunyan, který ve své „Milosti přehojné“ celému světu odkryl svůj boj s úzkostí, depresí a, slovy dnešní psychiatrie, s obsesivní poruchou⁵. Bunyan však své úzkosti personalizoval v osobě Pokušitele a křesťanům po celém světě poskytl terapeutickou útěchu v tom, že jejich zápasy, o kterých oni možná neřekli živé duši, nemusí být psychiatrického rázu, ale časově podmíněným duchovním bojem. Bunyanův letitý zápas byl totiž korunován zásahem Boží moci. Mám ovšem dojem, že chlubit se slabostí, nikoliv ji pouze odkrýt jako Škvorecký (i když u něho nešlo o polohu eticky indiferentní), nebo dokonce tvrdit, že v lidské slabosti může být zřetelně projevena moc, je věcí výlučně

⁴ ŘÍČAN, P.: Psychologie osobnosti, s 53

⁵ DAVIES, G.: Krehkí velikáni

křesťanskou. Lidské slabosti, zvláště v oblasti ekonomiky a politiky, které se dnes zdají hybnou a nejviditelnější složkou společnosti, slabost rozhodně mezi ctnosti nepatří.

Aby mi bylo rozuměno, nemám na mysli slabošství, zbabělost nebo neochotu postavit se zlu, ale spíše lidskou omezenost, ohraničenost nebo prostou tělesnou, či mentální slabost.

1.3 Pohled praktické teologie

Mám-li mluvit o diakonii, která nutně počítá s Bohem, pak lidská slabost – ostatně jako všude - je přesto omezující a svazující. Pokud by křesťanovi nebyla k dispozici k vykonávání jeho úkolu Boží moc, pak by slabost byla možná i beze smyslu. Teprve Boží moc, nastupující na místo lidské slabosti, zaplňující, překlenující a přesahující omezené lidské dispozice, je tou jedinou devízou, která odlišuje obyčejnou lidskou snahu od Božího povolání. Lidská slabost, správně uchopená, je pak dokonce podmínkou zjevení Boží moci. Bůh, s jeho až dech beroucí věrností, se rozhodl svoji moc uplatňovat skrze slabé, neurozené, často za nic postavené. Tak farizeové mohli vidět, že je v argumentech z Boží moci umlčují lidé nevzdělaní a Pavel, velevzdělanec své doby, se neostýchal chlubit svými slabostmi a křížem. Věděl, že jedině to, co skrze něho vykonal Kristus, má trvalou hodnotu a bude mu za to udělena věčná a nevadnoucí odměna.

Přiznám se, že jsem nebo se alespoň snažím být člověkem systematickým. Vážím si vzdělanosti a znalostí a často jsem za to mezi křesťany – alespoň v kruzích, kde jsem uvěřil - sklízel minimálně rozpaky a někdy i kárání za „spoléhání se na lidský rozum“. Když proto řeknu, že jsem skutečnou Boží moc dnes viděl zejména u lidí prostých nebo u křesťanů krátce obrácených, kteří zakusili průlom Boží moci do svého života, nemohu být snad obviněn z křesťanského antiintelektualismu. Zdá se mi totiž, že církve dnešní doby přespříliš spoléhá na své učebnice, ověřené postupy, manuály a vzdělanost. Přesto se Boží moc nedá „naučit“, neexistuje na ni snadný recept. Jednoduše nevěřím, že kniha typu „Deset bodů k úspěšnému poradenství“ dokáže vypůsobit nebo i suplovat důsledky Boží moci pro život potřebného člověka.

Existuje řada oblastí sociologie, na které sekulární psychologie, či obory sociální práce nestačí, či mají pouze omezené výsledky. Jednou z nich je pomoc drogově závislým. Podle *Drug Abuse Treatment Outcomes Study* a *National Treatment Outcomes Research Study* bylo zjištěno, že léčba závislosti je úspěšná zhruba jen u 40 % uživatelů drog. U zbylých 50-60 %

dochází k remisi závislostí⁶. Tyto reference ovšem pocházejí z roku 2 000, kdy byly již k dispozici moderní substituční léky a zmírňující farmaka z řad anxiolytik, antidepresiv a antipsychotik. Tyto studie se také zabývaly těmi, kteří byli ochotni podstoupit léčbu a abstinovat. Pokud bychom ovšem vzali do úvahy lidi, kteří nejsou ochotni spolupracovat a vyhledají pomoc pouze při zdravotních komplikacích, dostali bychom se velmi pravděpodobně k číslu mnohem nižšímu.

⁶ Centrum adiktologie

2. Teen Challenge a služba závislým

Existuje však organizace, jejíž úspěšnost léčby byla shledána více než dvojnásobnou. Jde o původně americkou organizaci Teen Challenge, jejíž úspěšnost je hodnocena jako velmi vysoká. Ve Spojených Státech proběhlo několik nezávislých studií, které ukazují na více než 80% úspěšnost u těch, kteří dokončili programy TC⁷. Tato organizace takových výsledků ovšem dosahovala již v padesátých letech, kdy byla psychofarmaka v plenkách a kdy její pracovníci, krom modlitby, krátkého biblického výcviku a vedení k náhlému vysazení drogy, neměli nic dalšího k dispozici. Když se americká vláda rozhodla prověřit úspěšnost léčby, její experti konstatovali, že klíčem k úspěchu je tzv. „Jesus factor“⁸.

V roce 1995 byla opět služba prověřena z hlediska vědecké metodologie formou metaanalýzy výsledků léčby jejich klientů v porovnání s klienty programu STI (Short term Impatient). Kontrolou anamnézy bylo nalezeno, že klienti TC přitom užívali návykové látky častěji než klienti STI. Absolventi programu TC přesto našli pracovní uplatnění mnohem snáze a s nižší recidivou než ti, kteří prošli STI. Poměr byl 4:9 ve prospěch TC. Výhody TC se projeví i v četnosti a síle rekurence⁹.

Zakladatel Teen Challenge, vesnický pastor bez teologické i jakékoliv odborné průpravy, ve své knížce „Dýka a kříž“, která mimo jiné vedla k eskalaci charismatického hnutí v 60. letech, však mluví o zkušenosti „křtu Duchem svatým“ (což je podle něho klíč k Boží moci), která klienty, po jejich konverzi ke křesťanství, někdy vedla až k absenci abstinčních příznaků. Rád bych se proto zde zaměřil do praktické roviny a z určitého nadhledu se pokusil podívat na jednu z nejdynamičtější se vyvíjející služby potřebným. A to konkrétně na službu drogově závislým pod názvem Teen Challenge.

Než tak učiním, velmi v krátkosti bych se zaměřil na to, co je oním křtem v Duchu, který pracovníci Teen Challenge viděli jako zdroj Boží moci, který vedl již v padesátých letech v podstatě ke dvojnásobné úspěšnosti, než je tomu dnes.

2. 1. Pneumatologický akcent služby Teen Challenge

Dayton ve své analýze pentekostalismu uvádí, že důraz na dílo Ducha svatého vychází u letničních z metodismu a vyznačuje se tzv. „plným evangeliem“, které v retrospektivě

⁷ Teen Challenge

⁸ Teen Challenge Research

⁹ LEWIS, D. S.: In God we trust? s.119-125

zahrnuje pět soteriologických akcentů Kristova díla: 1. spasení, 2. posvěcení, 3. uzdravení, 4. křest Duchem a 5. Kristův příchod. Ačkoliv se v prvních čtyřech bodech jedná o dílo Ducha svatého, v centru je Kristus jako: 1. Spasitel, 2. Posvětitel 3. Lékař, 4. Křtitel Duchem svatým a 5. Kristus přicházející Král¹⁰. Duch svatý zde není tím, kdo se dostává sám do popředí, ale ze své podstaty a poslání vede ke Kristu, kterého vyvyšuje, ač sám je Bohem.

Zatímco metodisté chápali křest Duchem jako neopakovatelnou zkušenost po svém obrácení k dosažení tzv. „plného posvěcení“, letniční chápou křest Duchem též jako následnou zkušenost, která je ovšem především zmocňuje k evangelizaci. Důsledky pro překonání závislosti, tedy v podstatě důsledku hříchu, formuloval právě Wilkerson a tak trochu navrátil tuto pneumatologickou dimenzi i do původní, wesleyánské roviny. Pro klasické letniční, mezi něž se počítal i Wilkerson, je tato zkušenost zároveň verifikována glossolálií¹¹.

Je zde ovšem diametrální rozdíl v ortopraxi, jak se této zkušenosti zmocnit. Zatímco wesleyánské pojetí počítá s předchozím posvěcováním a vyvrcholením snahy o křesťanskou dokonalost, letniční pohled zde nevidí cíl, ale pouhý začátek cesty k němu. Jinými slovy letniční je právě onen slabý a bezmocný a křtu Duchem se potřebuje chopit, aby mohl dostat svému povolání. I zde je tedy dialektické napětí mezi *asthémés* a *exúsia*.

Když zakladatel Teen Challenge o své službě sepisoval známou knihu „Dýka a kříž“, byl si vědom, že pro reformované evangelikály je tato pozice nepřijatelná. Dokládá to dodnes mimo jiné i stanovisko Církve bratrské, odmítající normativní a kvalitativně jiný rozměr tzv. „druhé zkušenosti“ od následných naplnění Duchem svatým¹². Proto v jednom ze zahraničních vydání Wilkerson tuto kapitolu vypustil. Později ovšem zjistil, že šlo o jediný překlad jeho knihy, který se neprodával, zatímco v ostatních jazycích, s letniční vsuvkou, se z knihy stával bestseller. Tuto skutečnost chápal to jako Boží utvrzení v tom, že k vysazení a úspěšnému absolvování léčby je letniční uchopení této pozice nezbytné a že jde o autentické potvrzení správnosti o učení křtu Duchem svatým, verifikovaným glossolálií.

V následujících řádcích se proto pokusím, možná trochu osobně, popsat aspekt Boží moci ve službě Teen Challenge i v osobě jejího zakladatele. Abych se vyhnul subjektivní glorifikaci člověka, popíši i jednu vlastní, nepřiliš pozitivní zkušenost.

¹⁰ DAYTON, W. D.: Theological Roots of Pentecostalism, s. 19-26.

¹¹ WILKERSON, D.: Začalo to dýkou a křížem

¹² Křest Duchem svatým

2.2 David Wilkerson

Vzpomínám si, že ještě na koleji jsme se s partou nevěřících studentů shromažďovali k četbě knížky „Utíkej malý, utíkej“, která až naturalisticky popisovala mládí jednoho z pozdějších evangelistů Nickyho Cruze, který se pohyboval v prostředí mladistvých gangů v Brooklynu. Kniha na nás působila až magicky a mnoho hodin jsme o ní, zejména po restauracích, poté diskutovali. Žádný křesťan nám ji nevysvětloval. Prostě kniha evangelizovala sama. Mladý gangster Nicky zde popisoval svůj život, než jej oslovil mladý vesnický kazatel, který ho ve starém autě a bez peněz přijel konfrontovat s evangeliem.

Strhující příběh – vykreslený dále v knize „Dýka a kříž“ i jinde v kázáních, přitom začal tím, že tento mladý kazatel, David Wilkerson, sledoval přespříliš televizi. Nijak se nerozpakoval o sobě uvést, že sledoval nejen akční filmy, ale i pořad, kde vystupovaly spoře oděné tanečnice (nešlo ale o erotické filmy!) a jako kazatel do noci vysedával před televizní obrazovkou. Bojoval s modlitbou a jeho život mu snad ani nepřipadal nekřesťanský. Náhle se však, po velkých bojích, rozhodl prodat televizi a popisuje zde váhání obyčejného, slabého a bídám podaného člověka v tom, jak se vzdával svého pokušení. Dokonce ohledně této věci kladl Bohu jakási podivná rouna. Bůh však, zdá se, přijal takto svérázně projevenou upřímnost vážně. Místo hodin u televize pak následovala modlitba. Ne, nechci nyní popisovat obsah notoricky známé knihy „Dýka a kříž“, který patří mezi 100 nejvlivnějších knih 20. století¹³. Chci jen poukázat na obrovský rozdíl mezi autobiografií dnešních charismatiků, kteří ve svých životopisech vystupují jako vládci světa víry, než třeba vyjde na povrch jejich manželská nevěra, alkoholismus nebo homosexuální orientace.

Nyní přeskočím o mnoho let. Když se v ČR poprvé začalo objevovat tzv. Torontské požehnání, paradoxně též chápáno jako manifestace Boží moci, dokázala se k němu otevřeně kriticky postavit snad jen Církev bratrská¹⁴. Byl jsem šokován divokými imitacemi „Boží moci“ na takto pořádaných shromážděních. Doslova jsem se zhrozil, jakých projevů jsou schopni se dopouštět pastoři, kterých jsem si tak vážil a kteří pro mne byli vzorem křesťanského života. Bylo to, mám-li mluvit upřímně, pro mne něco tak děsivého a nepochopitelného, že jsem jen stěží dokázal uvěřit, jak někdo za zmítajícími se bezvládnými těly, kvílivým skřehotáním, imitací zvuků zvířat, posunčinou a ztrátou sebeovládání, může vidět působení Svatého Ducha. Z lékařské psychologie jsem znal epileptické manifestace

¹³ CROSBY, R. C.: Remembering David Wilkerson

¹⁴ Stanovisko Rady Církve bratrské k Torontskému požehnání.

„grand mal“ a nyní se je zde někdo pokoušel vydávat za dílo Svatého Ducha. V té době jsem se proto zoufale obracel na kazatele Apoštolské církve (již jsem byl tehdy členem) a narážel jsem buď na nekritickou otevřenost, nebo přešlapování. Krom několika výjimek nakonec všichni souhlasili.

Hledal jsem tedy mezi teology v zahraničí. Dokonce i letniční superintendent umírněných a konzervativních Assemblies of God v USA, Dr. Trask, v té době tyto věci podpořil. Jediným, kdo se nezdráhal otevřeně povstat a tyto věci odsoudit, byl právě David Wilkerson. Tehdy jsem se začal, možná bláhově, modlit, aby se náš biskup, Rudolf Bubik, kterého jsem si velmi vážil, mohl s Wilkersonem osobně setkat. Po pár měsících jsem se náhodou dozvěděl, že se tak skutečně stalo, že biskup navštívil jedno z těchto probuzení, ale před tím se setkal s Davidem Wilkersonem, který ho zřejmě více než důrazně varoval. Na můj přímý dotaz však biskup zdráhavě odpověděl a pak mne, vzpomínám, za veřejné vyslovení tohoto dotazu pokáral.

Dnes vím, že Bůh opravdu upřímně vyslýchá i ty nejrůznější modlitby. Modlil jsem se tedy dál, aby David Wilkerson mohl přijet do ČR a církev zde varovat sám. Dnes vidím, jak naivně jsem se modlil. Jenže jsem se poté dozvěděl, že se tento pro mne nezpochybnitelný Boží muž opravdu chystá do Evropy, i do ČR. Měl jsem touhu jej před tím navštívit v USA a poradit mu, o čem má v ČR mluvit. Když jsem pak, aniž bych o to stál nebo žádal, dostal úplně náhodou pozvání vycestovat na jeden měsíc do USA, čirou náhodou blízko New Yorku, kde měl sbor, nepochyboval jsem o Božím vedení. Dnes, po letech, jsem však již zdrženlivý.

V USA jsem bydlel ve městě Bethel, několik desítek kilometrů od New Yorku. Hned druhý den jsem se rozhodl navštívit New York a poradit Davidu Wilkersonovi o čem má mluvit v ČR. Nejprve se mi sbor vůbec nepodařilo najít. Když jsem po mnoha hodinách, v jedné boční ulici na Time Square, sbor našel, zjistil jsem, že kazatele je možné během mého pobytu zastihnout jen dvakrát. K mému zklamání jsem však shledal, že vůbec není možné se k němu dostat. Poprvé bylo v budově snad tisíce lidí a mohl jsem sledovat jen přenos na monitoru v bočních místnostech. Lidé ze sboru mne úplně od pokusu se s jejich kazatelem setkat odradili. Poté jsem další možnost vzdal.

Wilkerson se již přichystal na odlet do Evropy, která měla začít návštěvou Anglie, a později i ČR. Přiblížil se i můj odlet. Naposledy jsem tedy navštívil New York a spíše z piety šel i do církve svého hrdiny a v mých očích potenciálního „zachránce“ Apoštolské církve před Torontským požehnáním. K mému údivu zde ale Wilkerson neohlášeně kázal a dokonce,

zdálo se mi, mluvil proti tomuto hnutí. Už jsem se ale nesnažil s ním setkat. Bylo to zhora nemožné. Odešel jsem ještě před koncem shromáždění, jenže jsem zabloudil a motal jsem se někde v suterénních chodbách staršího divadla, kam se asi nesmí běžně vstupovat, a snažil se najít východ. Když jsem konečně našel jakousi chodbu, stanul jsem přímo v hloučku lidí, kteří velkému kazateli podávali ruku, asi dva metry od své ikony. Přistoupil jsem ke kazateli a řekl nejistou angličtinou asi něco takového:

Dear Mr. Wilkerson. Let me shortly introduce myself. I am coming from Czech Republic from Pentecostal church. Are you going to visit Czech Republic?

Yes.

Would you be so kind and tell to Czech Church warning against Toronto blessing as you said in your last visit of Warszawa?

Yes, of course.

Tím rozhovor skončil.

Když jsem se vrátil do ČR, toužil jsem navštívit tuto konferenci v Praze. Jenže jsem dostal příkaz generálního ředitele odletět do jižní Francie předat technologii jednoho léku. Modlil jsem se o odklad, ředitele jsem osobně navštívil, ale bylo to nemožné. S těžkým srdcem jsem odletěl do Nice. Měl jsem zde zamluven nádherný hotel na Azurovém pobřeží po dobu 14 dnů, protože technologie v ČR byla poměrně obtížná. Celou věc jsem ale, díky přístrojovému vybavení (bylo paradoxně mnohem horší než v ČR), měl za tři dny hotovou. Firmě se však vyplatilo nechat mne deset dní v hotelu, protože to vyšlo levněji, než přeobjednat letenku v době konce sezóny. Vůbec jsem Bohu nerozuměl. Trávil jsem sice nádherné dny na Francouzské riviéře, ale mé srdce bylo jinde. Náhle jsem dostal zprávu z ČR, v níž mi sdělili, že jsem byl zproštěn celocírkevní funkce, a pro setrvávání v hříchu a neschopnost nebo nedostatečnou péči o sbor jsem byl odvolán ze staršovstva. Prý jsem byl o odvolání v tuto dobu informován předem. To ovšem nebyla pravda.¹⁵ Důvodem, krom odmítnutí stažení recenze skript o skupinovém sboru z mých stránek, byla (v případě celocírkevní funkce) i má kritika Torontského požehnání. David Wilkerson pak vůbec o Torontském požehnání nemluvil, dokonce se manifestace tohoto typu zřejmě vyskytla i na jednom z jeho pražských shromáždění a on ji považoval za dílo Ducha svatého. Byl jsem zdrcen.

¹⁵ Za tuto informaci se pastor omluvil mé ženě telefonicky, ovšem před sborem, před kterým to bylo řečeno, nic uvedeno na pravou míru nebylo.

Později jsem se začal setkávat s tím, že se počátkem devadesátých let v jeho službě začala vyskytovat určitá proroctví, pro které byl některými lidmi označen jako falešný prorok. Předpovídal, že (zřejmě ještě za jeho života) dojde k vypuknutí více než tisíce ohňů v New Yorku, že dojde k obrovské kalamitě a výpadkům elektřiny na území USA¹⁶. Jindy, že do pěti let zaniknou křesťanské televizní pořady¹⁷. V jeho kázáních, která jsem pravidelně odebíral, se začalo neustále objevovat jedno téma, a to bylo zápas člověka o důvěru v Bohu. Začal jsem mít jisté pochybnosti, a tato kázání už jsem příliš nečetl. Přesto jsem si jich vážil a stále jsem měl a mám na svých stránkách na ně odkaz. Mnohem více mne oslovovala jeho stará kázání. Tušil jsem, že se možná něco přihodilo, ale moc jsem netušil co. Pro mnohé pak bylo udivující, když David Wilkerson v roce 2011 zemřel při autonehodě, kterou sám zavinil a ještě přitom těžce zranil svoji manželku.

Začal jsem tedy zkoumat podrobněji jeho životopis a našel jsem zajímavou skutečnost. Následující týden, co jsem se s ním setkal v New Yorku, odjel na turné do Evropy a nejprve navštívil Anglii. Podle jednoho konzervativního a známého kazatele, Jacoba Prasche, který mu byl nakloněn, však navštívil jeden známý evangelikální sbor v Londýně, který se otevřel Torontskému požehnutí. Pod mocí Ducha zde údajně ležel na zemi a sám propadl záchvatu nekontrolovatelného smíchu a stanul bok po boku těm, které dříve kritizoval¹⁸. To by mi pak vysvětlovalo i jeho návštěvu v ČR, během které se rovněž tyto manifestace u jedné ženy

¹⁶ David Wilkerson: False Prophecies & Unscriptural teaching

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Mr. Wilkerson discredited himself and his ministry in his shameful and ill-advised visit several years ago to the UK, and this has made many British Christians who had admired him in times past skeptical, not of his integrity, but of his credibility. After denouncing the kind of “laughing and drunken” counterfeit revivals associated with the Pensacola and Toronto fiascos in his excellent recording “*Reproach On The Solemn Assembly*“, in a diametrically opposite, and some would say hypocritical contradiction of his own warnings, Mr. Wilkerson rejected solid warnings and accepted a number of engagements to speak many of the most lunatic fringe churches who continued promoting these very deceptions. One church he spoke at in the English Midlands promoted Benny Hinn only one month later.

Mr. Wilkerson then began defending the wolves in sheep’s clothing and criticized their opponents who warned the sheep about them. Mr. Wilkerson then went to London to a church that followed the Toronto Experience and Paul Cain (the homosexual and alcoholic false prophet and mentor of Todd Bentley) to deliver one of the most utterly ridiculous, completely irresponsible, and totally unbiblical teachings imaginable. With no regard to the exegetical context Mr. Wilkerson invented the unbiblical doctrine of “feeding Jesus” (Jesus Himself said that His food is to do the will of the One who sent Him) and essentially blabbed mindlessly a line of biblically unfounded rubbish in its purest form.

We are warned not to sharply rebuke an older man, and we do not wish to. But his teaching was a barrage of silly unscriptural junk not supported by the cited text in context and not of God. This, however, was the prelude to his supreme betrayal of those who trusted him.

Mr. Wilkerson spoke of being on the ground laughing and unable to get up because God’s Hand was on him. The Fruit of the Spirit is “self-control” (Greek *ekreitei*) not the lack of it. The fact that he “could not get up” proves it was not God’s Hand that was upon him. The Word of God teaches the very antithesis. It was a huge let down. For a respected brother of his stature to preach one thing but do the very thing he preached against was a colossal act of hypocrisy. It would have been better had he never come to Great Britain. His visit had no enduring impact. In: PRASCH, J.: Latest David Wilkerson Prophetic Prediction – Is It New?

objevily a byly Wilkersonem interpretovány jako dílo Ducha, o čemž referoval například časopis Dingir¹⁹.

Tato a podobné věci mne vedly k jednomu. Žádný, byť sebeslovutnější kazatel, nesmí být předmětem vkládání naší naděje. I ten největší Boží muž je jen hliněnou nádobou, která potřebuje korekci Těla Kristova. Nicméně nikdy bychom neměli někoho odsoudit za jeho omyly, protože tyto nemohou zpochybnit nic z toho, že dotyčný mohl před tím vykonat skutečné Boží dílo. Nemělo by nám to ovšem zabránit tyto excesy odsoudit jen proto, že se jich dopustil někdo, koho respektujeme. Zajímavě se v této souvislosti vyslovil jeden známý charismatický kazatel, byť i on je čas od času nadšeným zastáncem různých neortodoxních duchovních experimentů:

„Snad jedinou negativní věcí – zejména v posledních letech – bylo vyslovení celé řady předpovědí (někteří lidé je považují za proroctví), které se nenaplnily. Šlo zejména o různé katastrofické vize Božích soudů nad Spojenými státy i nad celým světem. Domnívám se, že bratr Wilkerson pro svou velkou autoritu neměl člověka, který by se ho v této věci odvážil korigovat... Problém byl v oněch nenaplněných (konkrétních) předpovědích, jichž v závěrečných letech Wilkersonova života přibývalo... Přes toto jediné negativum, které jen potvrzuje, že dokonalý mezi lidmi byl pouze Boží Syn, Ježíš Kristus, zůstává po bratru Davidu Wilkersonovi veliké a jednoznačně pozitivní dědictví“²⁰.

Ačkoliv nemám příliš pochopení pro experimentální teologii charismatického hnutí, s touto myšlenkou se ztotožňuji. Soukromě se domnívám, že David Wilkerson neměl opustit svoji denominaci a osamostatnit tak vlastní sbor. Dnes se Assemblies of God od Torontského požehnání oddělily, v jejím čele stojí konzervativní teolog, zatímco – obávám se – David Wilkerson nakonec snad tomuto neortodoxnímu probuzení – po jeho počáteční kritice – alespoň částečně uvěřil. Přes – pokud je mi známo - opakovaná upozornění na svá nenaplněná proroctví jsem nikdy, krom jednoho případu, nebyl svědkem, že by z nich činil pokání.

2.3 Příčina úspěchu služby Teen Challenge

Domnívám se, že právě ve službě Teen Challenge se již v osobě jejího zakladatele snoubila lidská slabost a Boží moc. Všiml jsem si, že v dobách, kdy se Boží lid začne spoléhat

¹⁹ KOŘÍNEK, T.: Dýka, kříž a proroctví, s. 114-115

²⁰ DRÁPAL, D.: Zemřel David Wilkerson

na lidské prostředky a často rezignuje před neřešitelnými výzvami, Bůh používá obzvlášť slabé, nevzdělané, či neurozené nádoby. Poráží obra skrze téměř ještě chlapce, který odmítá výdobytky doby, železné brnění. Jindy zahanbuje zkušené teology skrze moudrost prostých rybářů. Bruce Olson, který dokázal přivést ke Kristu obrovské osady jihoamerických indiánů, neměl doporučení žádné misijní organizace a na vlastní pěst se vydal do deštných pralesů.

Podobně zde jeden vesnický kazatel, který se domníval, že ho Bůh posílá pomoci jednomu adolescentním zločincům, vyzbrojen modlitbou, odjíždí do neznámého velkoměsta poté, co se mu sbor složil na pár litrů benzínu. Poslušen Kristovu příkazu dává chlapci na ulici své boty a poté vchází do heroinového doupěte, kde při pohledu na zfetované a nemocné děti omdlí. Nezbyvá mu nic, než prosté volání k Bohu.

Tak vzniká celosvětová a respektovaná organizace. Dnes si může zřejmě dovolit zaměstnávat lékaře, adiktology a farmakology. Původně však měla jen starý dům, který vyčistilo pár bývalých narkomanů. Místo antidepressiv a sedativ na překlenutí abstinčních příznaků zde byly pokojíky, kde se lidé svíjeli po depleci narkotik. Namísto psychoterapie zde byla nepřetržitá modlitba a namísto sponzorů denní prosba o finanční pomoc Boha a lidé zázračně posílali šeky. Nebyl zde fundraising, programy pro bohaté podnikatele, market speak a marketingové postupy, ale prostá důvěra Bohu.

Vidím zde proto stále stejný Boží rukopis. Bylo by jistě bláhové se domnívat, že Bůh bude žehnat, pokud bychom se pokoušeli zůstat začátečníky, nerozvíjeli své schopnosti, nevzdělávali se a zůstávali ve své službě v dětském věku. Přesto jsem přesvědčen, že ve službě Bohu potřebujeme trvalé vědomí své slabosti, kterou nás Bůh nechá znovu a znovu prožívat, abychom museli volat po tom, aby se On oslavil a projevil svoji nekonečnou trpělivost, shovívavost a lásku k lidem. Přesto se s každým úspěchem a nástupem další generace může nakonec stát to, před čím varuje Fazekaš - „dědové nalézají víru, otcové vzdělání a vnuci odcházejí od Boha“ (parafráze)²¹.

Nedovedu posoudit současný stav Teen Challenge v ČR. Bývalý zakladatel odbočky v Brně, poté, co tuto práci opustil, před časem nešetřil příliš na internetu kritikou. Ačkoliv nepřikládám těmto informacím přílišnou váhu, jejich relevantnost by znamenala jen další projev lidské slabosti, či etického pochybení na díle iniciovaném, věřím, Bohem.

²¹ FAZEKAŠ, L.: Světí v civile:

3. Závěr

Cesta k Boží moci je tedy cestou lidské slabosti, kříže a často i vědomého ponížení se. Obávám se, že dnes se církev i v diakonické službě stává spíše institucí sociální práce. Pastorece bývá nahrazována psychologíí, jakkoliv někdy užitečnou. Závislost na Bohu propracovaným fundraisingem, opět jakkoliv užitečným. Pastorece je nahrazena profesionálním poradenstvím, moudrost vzdělaností a věrohodnost reklamou. Opět, samými dobrými a jinak užitečnými věcmi. Přiznat slabost a vlastní selhání bývá však chápáno jako neúspěch. Rozvíjí-li církev manažerské strategie, pak pro manažera je vyznání vlastní slabosti a neúspěchu selháním. On vždy může, je silný a ví si rady; podobně jako církev v Laodikeji.

A tak přes mnoho pozitivního, čím dnes církve disponují, jsme svědky ústupu Boží moci. V ČR například církve zřejmě dokázaly v době snižování rozpočtu a škrťů na státu vymoci 130 miliard (navíc z neověřených výpočtů a s podezřením prolomení roku, ke kterému se restituce vztahují), čímž se domnívám, že evangelium v očích sekularizovaného národa nikterak nepřidaly. Možná ale z těchto prostředků posílí diakonie. Nicméně nejsem si zcela jist, že cesta skutečné pomoci znamená přispět státu k chudobě, a poté nabídnout pomoc v podobně sociální práce.

Jsem dále upřímně přesvědčen, že cestou k Boží moci je přiznání si vlastní bezmoci, rezignaci na to snažit se vytvořit si dobrý mediální obraz a vyšlapat si cestu k uznání zvýšenou sebe prezentací. Jednou z věcí, kterou Teen Challenge po celém světě důsledně dodržují, je například odmítání přijímat trvalé prostředky ze státních dotací. Jakkoliv nejsem v této věci vždy kategorickým ani příliš vyhraněným, věřím, že tento christocentrický postoj byl jedním z důvodů, proč se Bůh rozhodl pokořit moudrost sekulárních adiktologů, sociologů a lékařů, kteří často na úplné uzdravení ze závislosti veřejně rezignovali. Učinil tak skrze službu pár kazatelů a několika bývalých narkomanů, kteří svůj život obětovali Kristu, aby se stali nástrojem svobody, kterou sami obdrželi. Zdarma dostali a zdarma dali.

Literatura

- Centrum adiktologie - <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/72/168/> (28.2.2012)
- CROSBY, R. C.: Remembering David Wilkerson, Pentecostal Evangel, July, 2011
http://www.pe.ag.org/articles/index_2011.cfm (28.2.2012)
- DAVIES, G.: Krehkí velikáni, Port Libri, Bratislava, 2002
- David Wilkerson: False Prophecies & Unscriptural teaching - Sunday, 08 March 2009
<http://asterisktom.xanga.com/695057610/david-wilkerson-false-prophecies--unscriptural-teaching/> (28.2.2012)
- DAYTON, W. D.: Theological Roots of Pentecostalism, Peabody, MA: Hendrickson, 1987
- DRÁPAL, D.: Zemřel David Wilkerson - <http://dan.drapal.org/index.php?id=329> (28.2.2012)
- FAZEKAŠ, Ľ.: Svätí v civile: Kapitoly z kresťanskej principiálnej etiky, Banská Bystrica: ZEC, 1998
- <http://www.acadc.org/page/page/2495014.htm> (28.2.2012)
- KOŘÍNEK, T.: Dýka, kříž a prorctví, Dingir, 4/2003
- Křest Duchem svatým, Vyjádření Rady Církve bratrské, březen 2007
- LEWIS, D. S.: In God we trust? Faith based organizations and the quest to solve, Lexington Books, 2003
- NOVOTNÝ, A.: Biblický slovník, Kalich, 1992
- PRASCH, J.: Latest David Wilkerson Prophetic Prediction – Is It New? Morriel Ministry, March, 2009 - <http://moriel.org/MorielArchive/index.php/news/usa/latest-david-wilkerson-prophetic-prediction-is-it-new> (28.2.2012)
- ŘÍČAN, P.: Psychologie osobnosti, Grada, Praha, 2010
- Stanovisko Rady Církve bratrské k Torontskému požehnání. Rada Církve bratrské, září 1995
- Teen Challenge - <http://apostol.webnode.cz/teen-challenge/> (28.2.2012)
- Teen Challenge Research, Significant research that everybody should know - <http://www.acadc.org/page/page/2495014.htm>
- THOMPSON, J. A. In DOUGLAS, J. D. a kol.: Nový Biblický slovník, Návrat domů, Praha, 1996
- WILKERSON, D.: Začalo to dýkou a křížem, Křesťanský život, 1992